

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/105/2023
Identifikačné číslo spisu: 6120239090
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6120239090.1

UZNESENIE

N. súd B. republiky v právnej veci žalobcu: J. K., narodený XX. P. U., V. N. U./XX, zastúpeného advokátom Q. V. W., A., K. XX, proti žalovaným: 1/ V. M., narodený XX. V. U., 2/ S. M., narodená XX. P. U., obaja A. W., P. S. X. U./XX, o zaplatenie XX XXX eur s príslušenstvom, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku K. súdu v C. z XX. septembra XXXX č. k. XXCo/XX/XXXX-XXX, takto

rozhodol:

F. o d m i e t a.

D. priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

X. Napadnutým rozsudkom K. súdu v C. (ďalej len „odvolací súd“) rozsudok Y. súdu W. (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z XX. novembra XXXX, č. k. XC/XX/XXXX-XXX, o zviazaní žalobcov spoločne a nerozdielne k úhrade XX XXX eur s príslušenstvom, zamietnutí žaloby do jej zvyšku a priznaní žalobcovi nároku na náhradu trov konania v rozsahu XX %; potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania nepriznal.

X. Súd prvej inštancie rozhodnutie zdôvodnil tým, že Y. súd W. rozsudkom z XX. júna XXXX č. k. XC/XXX/XXXX-XXX určil, že žalobcovia (tu žalovaní) sú bezpodielovými spoluvlastníkmi bytu č. X na prízemí vo vchode č. XX bytového domu s. č. XXXXX v W.. Z odôvodnenia tohto rozsudku vyplýva, že súd ako prejudiciálnu otázku posudzoval platnosť či neplatnosť zmluvy o prevode vlastníctva bytu z XX. apríla XXXX medzi žalobcami (tu žalovanými 1/ a X/) ako predávajúcimi a žalovaným (tu žalobcom) ako kupujúcim, pričom uzavrel, že táto zmluva je absolútne neplatná. Z odôvodnenia tiež vyplýva, že v uvedenom konaní nebolo sporné, že žalovaný (tu žalobca) uhradil za žalobcov (tu žalovaných) v prospech C. credit a.s. sumu XX XXX eur - túto skutočnosť uviedli žalobcovia (tu žalovaní) už v žalobe a potom aj pri výsluchu vo veci XC/XXX/XXXX. T. Y. súdu W. č. k. XC/XXX/XXXX-XXX nadobudol právoplatnosť v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom K. súdu v C. dňa 3. apríla XXXX. V. konštatoval, že z výpisu z účtu žalobcu vedeného vo M. vyplýva, že dňa XX. apríla XXXX bola zrealizovaná z účtu žalobcu platba XX XXX eur v prospech C. credit, a. s.. W.

aktuálneho LV sú bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetného bytu žalovaní 1/ a 2/ s titulom nadobudnutia: rozsudok OS č. k. XC/XXX/XXXX v spojení s KS C. č. k. XXCo/XXX/XXXX - určenie neplatnosti zmluvy.

X. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca ako predávajúci z neplatnej zmluvy o prevode vlastníctva bytu má právo na vrátenie plnenia prijatého žalovanými, ktorí boli v uvedenej neplatnej zmluve v postavení predávajúcich. K námietke premĺčania uviedol, že tu na jednej strane stojí právo, ktoré sa premĺčuje (právo na peňažné plnenie) a na druhej strane nepremĺčateľné právo (vlastnícke právo), preto je potrebné aplikovať § 107 ods. X zákona č. XX/XXXX Zb. Y. zákonníka (ďalej len „OZ“). C. ustanovenie vylučuje vznik neprípustnej nevyváženosti, ktorá by mohla vzniknúť typicky pri kúpnej zmluve, keď vydanie veci pri nepremĺčateľnosti vlastníckeho práva nie je ohrozené uplynutím doby, kým právo na vydanie peňažného protiplnenia premĺčaniu podlieha. V tomto prípade vlastníctvo predmetnej nehnuteľnosti bolo na základe predmetnej zmluvy o prevode vlastníctva bytu prevedené na žalobcu a následne na základe rozhodnutia súdu späť na žalovaných. K. vlastnícke právo sa podľa § 100 ods. X OZ nepremĺčuje, a teda druhá strana by nemohla premĺčanie namietat', súd na námietku premĺčania predmetného peňažného záväzku žalovaných neprihliadol. Vo vzťahu k úrokom z omeškania súd prvej inštancie uviedol, že za kvalifikovanú žiadosť o splnenie dlhu (ak nedošlo k požiadaniu skôr, čo žalobca v tomto spore netvrdil) treba považovať žalobu. F. zročnosti pohľadávky uplatnenej v žalobe je deň po doručení žaloby žalovanému. V tomto prípade bol platobný rozkaz spolu so žalobou doručený žalovanému 1/ dňa XX. februára XXXX a žalovanej 2/ dňa XX. februára XXXX. S prihliadnutím na § 563 OZ bolo povinnosťou žalovaných zaplatiť žalovanú sumu dňa XX. februára XXXX a keďže tak neurobili, od 1. marca XXXX sú v omeškaní. B. preto priznal žalobcovi úrok z omeškania od 1. marca XXXX a pokiaľ ho žalobca žiadal priznať od skoršieho dňa (od XX. apríla XXXX), súd žalobu čo do zvyšku zamietol. D. predložené listiny - obžaloba na obvinených Q. W. a Q. Š. a zápisnicu o výsluchu žalovaného 1/ ako svedka - poškodeného považoval súd prvej inštancie za irelevantné pre tento spor.

X. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym posúdením súdu prvej inštancie. W. neho bola dostatočne preukázaná skutočnosť, že žalobca uhradil sumu XX XXX eur prospech C. credit, a. s.. Z listín predložených žalovanými nevyplýva, že by vo vzťahu k predmetnému prevodu ich bytu bol žalobca odsúdený alebo stíhaný za podvod a nevyšlo to najavo ani z iných dôkazov. W., že v civilnom konaní nemôže súd nahradiť orgány činné v trestnom konaní a zisťovať, či niekto konal podvodne. V tu preskúmvanej veci už ide len o vrátenie časti kúpnej ceny, ktorú žalobca preukázateľne žalovaným poskytol. N. kupujúceho na vrátenie kúpnej ceny z neplatnej kúpnej zmluvy titulom bezdôvodného obohatenia nemožno označiť za výkon práv v rozpore s dobrými mravmi.

X. K námietke premĺčania pohľadávky poukázal na rozdielnu rozhodovaciu činnosť slovenských a českých súdov. L., že v tomto prípade vlastnícke právo bolo reálne prevedené na žalobcu, žalobca bol aj zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník bytu a až na základe žaloby (vedenej pod sp. zn. XC/XXX/XXXX) bolo vlastnícke právo k bytu vrátené žalovaným (z dôvodu neplatnosti kúpnej zmluvy). D. strany kúpnej zmluvy si poskytli vzájomné plnenia a po vyhlásení kúpnej zmluvy za neplatnú bolo potrebné, aby si strany tieto plnenia vzájomne vrátili ako bezdôvodné obohatenie. W. sa stotožnil s aplikáciou § 107 ods. X OZ. F. do pozornosti, že tu na jednej strane stálo právo, ktoré podlieha premĺčaniu (právo na peňažné plnenie), a na druhej strane nepremĺčateľné právo (vlastnícke právo) a keďže žalobca by nemohol namietat' premĺčanie predmetného práva (vlastníckeho práva žalovaných), nemožno prihliadať ani na námietku premĺčania práva na vrátenie peňažného plnenia (kúpnej ceny) vznesenú žalovanými. L. § 107 ods. X OZ určuje, že ak sú účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní vrátiť si navzájom plnenia, ktoré podľa nej dostali, prihliada sa na námietku premĺčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol namietat' premĺčanie. V preskúmvanej veci by zjavne žalobca premĺčanie namietat' nemohol (na strane žalovaných išlo o vlastnícke právo, ktoré sa nepremĺčuje), pričom súčasne išlo o prípad, kedy si účastníci neplatnej zmluvy vzájomne poskytli na základe tejto zmluvy plnenia (žalovaní žalobcovi previedli vlastnícke právo a žalovaný žalobcom poskytol peňažné plnenie), ktoré boli z dôvodu neplatnosti zmluvy povinní si vzájomne vrátiť. Na tom nič nemôže zmeniť ani skutočnosť, že jedno zo vzájomných plnení už bolo vrátené (na základe rozsudku vo veci XC/XXX/XXXX), keďže ide vzájomné vrátenie plnení poskytnutých na základe neplatnej kúpnej

zmluvy.

X. Proti tomuto rozsudku podali žalovaní 1/ a 2/ včas dovolanie z dôvodov uvedených v § 420 písm. f) a § 42X ods. 1 písm. b) zákona č. XXX/XXXX E. sporového poriadku (ďalej len „E.“). Po zopakovaní doterajšieho priebehu konania, uplatnených námietok a uzatvorenia zmluvy zo žalobcom uviedli, že žalobca nebol ochotný doplatiť zvyšok kúpnej ceny a dôsledkom ich zlej finančnej situácie sa stali obeťami podvodu a boli nútení sa domáhať ich práva žalobou o určenie neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva. N. súd rozhodol o jej absolútnej neplatnosti. N. celej kúpnej sumy preukazuje podľa nich podvodné konanie žalobcu a jeho komplica. D. ich žiadnym spôsobom nevyzval na zaplatenie dlžnej sumy. K. si žalobca uplatnil úrok z omeškania od XX. apríla XXXX ide podľa nich o bezdôvodné obohatenie, kde začala plynúť premlčacia doba od uvedeného dátumu. W. ich názoru bola nimi uplatnená námietka premlčania dôvodná a neprihliadnutím na ňu súdy týmto procesným postupom porušili ich právo na spravodlivý proces. W. odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý dal do pozornosti rozdielnu rozhodovaciu činnosť slovenských a českých súdov pri aplikácii § 107 ods. X OZ podľa ktorých nemožno hovoriť o vzájomných plneniach, ale ide o jednostranný nárok predávajúceho na vrátenie zaplatenej kúpnej ceny. Y. súd však zastal iný názor a na ich námietku premlčania neprihliadol. W. považujú rozhodnutie odvolacieho súdu za nezákonné a nespravodlivé. N. požadovali odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. B. návrh odôvodnili tým, že sú dôchodcovia, nemajú iný príjem a jediný majetok, ktorý vlastní je byt, ktorý bol predmetom sporu a kde bývajú. V prípade začatia exekúcie by došlo k jeho predaju a nemali by kde bývať. D. navrhli, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal im nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu XXX %.

X. Podľa žalobcu v tomto konaní sú obvinenia žalovaných voči nemu irelevantné a vysporiadal sa s nimi už Y. súd v W. v konaní o neplatnosti kúpnej zmluvy. B. prvej inštancie ako aj odvolací súd sa vysporiadali so vznesenou námietkou premlčania. B. sa s názorom súdu, že relevantným dátumom pre prípadné začatie plynutia premlčacej doby bola právoplatnosť rozsudku okresného súdu, ktorý určil, že žalovaní sú vlastníkmí nehnuteľnosti. Y. nastolenou dovolateľmi o aplikácii § 107 ods. X OZ už bola v praxi dovolacieho súdu riešená, a to napríklad uznesením z XX. februára XXXX sp. zn. XCdo/XX/XXXX. W. navrhol, aby N. súd B. republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie odmietol, resp. zamietol ako nedôvodné a priznal mu nárok na náhradu trov konania.

X. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovoláním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. X E. a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. L. procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj ústavný súd (m. m. IV. ÚS XXX/XXXX, IV. ÚS XXX/XXXX).

X. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 E.) po zistení, že žalovaní 1/ a 2/ dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. X E.), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 E.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 E.), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 E.) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

F. podľa § 420 písm. f) E.

XX. Podľa § 420 písm. f) E. sporového poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

XX. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) E. sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. W. práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred

ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. J. súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov B. republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS XX/XX).

XX. Ustanovenie § 420 písm. f) E. zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. J. napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

XX. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS XXX/XXXX, J.. ÚS XX/XXXX).

XX. Žalovaní 1/ a 2/ namietali neprihliadnutie na námietku premlčania.

XX. Nemožno sa stotožniť s námietkou žalovaných o nevysporiadaní sa so vznesenou námietkou premlčania. S jej uplatnením sa podrobne zaoberal súd prvej inštancie v bode XX odôvodnenia svojho rozsudku, ako aj odvolací súd v bodoch X až XX. W. nemožno tvrdiť, že sa súdy touto námietkou nezaoberali.

F. podľa § 42X ods. X písm. b) E.

XX. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) E. sporového poriadku dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

XX. Podľa § 432 ods. X E. sporového poriadku dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

XX. Podľa § 43X ods. 2 E. sporového poriadku dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

XX. Žalovaní 1/ a 2/ namietali, že v danom prípade súd nesprávne aplikoval § 107 ods. X OZ, keďže niektoré slovenské a české súdy mali na danú otázku rozdielny právny názor.

XX. Otázkou relevantnou podľa § 42X ods. 1 E. môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). V. ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Y. zákonníka, Y. zákonníka, D. práce, D. o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 42X ods. X písm. a) až c) E. ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 E. XXX/XXXX, X E. XXX/XXXX, X E. XXX/XXXX, X E. XXX/XXXX, X E. XX/XXXX, X E. XXX/XXXX).

XX. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. X E.), musia byť (najsťôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § XX1 až § 435 E. (X E. XXX/XXXX, 3 E. XX/XXXX, 4 E. XX/XXXX, X E. XXX/XXXX, X E. XX/XXXX, X E. XXX/XXXX). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v E., podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

XX. Relevanciu podľa § 42X ods. 1 E. má právna otázka (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. V ist' pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. X E.) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

XX. Podľa § 107 ods. X Y. zákonníka ak sú účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní navzájom si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali, prihliadne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat'.

XX. Podľa prvej vety § 100 ods. X Y. zákonníka premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

XX. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na právnu vetu uznesenia M. senátu občianskoprávneho kolégia N. súdu B. republiky z XX. októbra XXXX sp. zn. X M. X/XXXX podľa ktorej: „Z absolútne neplatnej kúpnej zmluvy, z ktorej si zmluvné strany vzájomne plnili (predávajúci prevzal aspoň časť kúpnej ceny a kupujúci bol zapísaný ako vlastník), vznikol synalagmatický záväzok zo zákona v zmysle § 457 Y. zákonníka. T. je vždy, čo bolo podľa zmluvy plnené a o čo sa teda každý z nich obohatil v čase, keď bezdôvodné obohatenie vzniklo. Na synalagmatickom charaktere ich záväzkového vzťahu nič nemení ani skutočnosť, že predmet kúpy bol kupujúcim vrátený nie predávajúcemu, ale skutočnému vlastníkovi. M. predmetu kúpy si kupujúci zároveň splnil svoju povinnosť vyplývajúcu zo synalagmatického záväzku s predávajúcim“.

XX. Ústavný súd B. republiky (ďalej len („ústavný súd“) uznesením zo dňa 8. júna XXXX sp. zn. I. ÚS XXX/XXXX odmietol ústavnú sťažnosť proti uzneseniu N. súdu B. republiky zo dňa XX. októbra XXXX sp. zn. X M./X/XXXX, ktorý v bode XX odôvodnenia uviedol, že „U. súd sa priklonil k právnomu záveru najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, ktorý je v okolnostiach danej veci racionálnym a spravodlivým vyriešením dlhotrvajúceho sporu medzi žalobkyňou a pôvodným žalovaným, resp. jeho právnymi nástupcami. V prospech správnosti tohto právneho názoru svedčí argumentácia veľkého senátu, ktorý pri riešení predmetnej právnej otázky (i) cez historický výklad skúmal aj vývoj právnej úpravy vysporiadania neplatnej, resp. zrušenej zmluvy, z ktorej si už obidve strany plnili, a to prihliadajúc na históriu rozšírenia § 107 o dotknutý tretí odsek (prijatím zákona č. XXX/XXXX Zb., ktorým sa menil a dopĺňal Y. zákonník), (ii) a cez teleologický výklad prihliadol na účel danej právnej normy, ktorým je vyrovnanie nepomeru (resp. nerovnovážneho stavu medzi stranami), vzniknutý ako dôsledok zmluvnej synalagmy (bod XX napadnutého uznesenia najvyššieho súdu)“.

XX. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd postupoval správne a v súlade rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu a ústavného súdu, keď na danú vec aplikoval § 107 ods. X OZ. W. § 107 ods. X OZ nemožno prihliadať na uplatnenú námietku premlčania žalovaných 1/ a X/, keďže žalobca

nemohol namietat' premlčanie vlastníckeho práva v zmysle § 100 ods. X OZ.

XX. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalovaných 1/ a 2/ odmietol podľa § 447 písm. f) E..

XX. Dovolací súd rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. X veta druhá CSP).

X0. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.